

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ваня Божилова относно **дисертационен труд на Ралица Цветомирова Асенова** за присъждане на ОНС „доктор“ по професионално направление 8.4.Театрално и филмово изкуство

на тема: **„Културни политики и практики в областта на кинообразованието в Европа. Педагогически модели и дейности за преподаване на кино в училище“**

Дисертационният труд, представен от докторант Ралица Асенова, разглежда проблем, чиято актуалност е представена и обоснована последователно и силно аргументирано трипланово:

1) развитието на културни политики за свързване на киното с образованието като цел / посока; медия / средство / свързаност; резултат / развитие / обогатяване,

2) развитието на образователни политики за свързване на формалното и неформалното образование, в контекста на кинообразованието като обогатяване и насищане на образователната среда и взаимоотношенията в нея с движещи се образи за развитие на детската чувствителност и интуитивност, естетическо възприятие и действие в културно обогатена със средствата на киното среда,

3) скритият план – ролята на кинообразованието в училищен контекст и в извънкласната дейност за развитие на детския потенциал – духовно-творчески – и потенциала на средата за социално включване и превръщане на детето от „възприемател“ в „създател“.

Дисертационното изследване е резултат от дългогодишния и посветен труд на докторанта за проучване на културни политики за кинообразование в Европа, техния сравнителен анализ и изграждането на педагогически модел за кинообразование у нас, в България, с рефлексия върху влиянието на европейските практики и дейности при неговото изграждане.

Общо описание на представените материали

Представените материали включват: Дисертация, Автореферат и три публикации – научни статии – по темата на дисертационното изследване. За целите на изследването са проведени разговори и интервюта с експерти с международно признание в областта на кинообразованието от Франция, Австрия, Португалия, Германия, Дания, Финландия, Белгия, Италия, Великобритания, Словения, Швеция, Гърция, Косово.

Дисертационният труд се състои от увод, изложение в три части, заключение, библиография, филмография и приложение. Общият обем от 211 страници включва: основен текст – 172 страници (увод, изложение в три части, заключение), приложение 1 – 32 страници и библиография – 7 страници. Библиографската справка обхваща 19 цитирани източници (1 на кирилица и 18 на латиница, вкл. електронни издания), 19 интервюта и разговори по време на конференции, 19 национални и европейски платформи за артистично и кинообразование и филмография (57 филми). Приложението съдържа разработени авторски предложения за програми за изучаване на кино в училище или кино клуб CinEd в занимания по интереси (в рамките на учебна година) за следните възрастови групи: ученици от начален етап на основно образование (1–4 клас),

прогимназиален етап (5–7 клас), първи гимназиален етап (8–10 клас) и втори гимназиален етап (11–12 клас).

Авторефератът представя коректно и в достатъчен обем дисертационното изследване. Описаните три публикации, тип научни статии, са публикувани в периода 2018–2020 г., едната – в единственото издание, посветено на работата на учители и обучители в сферата на кинообразованието, а другите две – в Годишник на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Обща характеристика на дисертационния труд – съдържание и научни приноси.

Дисертационният труд „Културни политики и практики в областта на кинообразованието в Европа. Педагогически модели и дейности за преподаване на кино в училище“ интегрира в себе си:

- историографски преглед на европейски изследвания на кинообразованието – рамка, модели и практики от 80-те години до днес и национални стратегии за кинообразование с разгърната и добре защитена идея за инициране на обща културна политика в областта, в която в синергично единство се „вижда, среща и прави“ кино като по този начин творческият процес включва възприемане, изследване, анализ, изразяване, експериментиране, критична преценка, разбиране...
- анализ на необходимостта киното и киноезикът да са част от естествената и съпътстваща живота на децата и младите хора среда – училищна и извънучилищна, среда на учене и развитие;
- убедителна защита на тезата, за обучението / ученето (с фокус върху кинообучението) като рефлексия, критическо докосване и осмисляне на идеи, раждане на нови, а не приемане и утвърждаване на постулати;
- ролята на преживяването при естетическото възприятие, развиването на вкус, през критическото мислене и анализ до действието, създаването, практиката и всичко това обосновано като конкретен педагогически модел, в който киното и педагогиката са взаимосвързани и „изкуството на киното“ се поставя в основата на модела;
- описание, анализ и въпроси, свързани с изграждането на програма по кинообразование, в която основно място имат развиването на вкус, осмисляне ролята на училището като среда за кинообразование и на специалистите в него като медиатори и двигатели на творческите процеси, разбирането на киноезика и необходимостта от целенасочена работа по създаване на филмови колекции за деца и младежи, ресурси за педагогическа работа, съобразени с възрастта на учениците, с които се работи.

Тази, по своята същност педагогическа мисия следва методологията на педагогическия подход към движещия се образ, предложена и развита от Ален Бергала, която изключва представянето на образите като „смилаеми и рециклируеми в прости и идеологически правилни идеи“. От позициите на съвременната педагогическа теория и практика, подходът е релевантен, съотносим към динамиката на детското развитие, а оттам и към динамиката на процесите на учене. Естествената връзка между киното и педагогиката, за която говори и докторантът, е основата за разработване на образователни кинопрограми, обогатени и уплътнени с педагогически ресурси и насоки за работата на педагогическите специалисти. Представените и анализирани две международни кинопрограми, успешно прилагани и у нас вече 8 години – Киното, сто

години младост“ и CinEd” – илюстрират възможностите за прилагане на описания и убедително защитен от докторанта педагогически модел.

Подготовката на учителите и менторите се определя като безспорно едно от най-важните условия за създаването и прилагането на програми за кинообразование в училищна и извънучилищна среда. Защитена и доказана е необходимостта от разработване на обучителни модули за учители, апробирани са такива, а в резултат от експериментално-аналитичен процес е доказана необходимостта от изграждане на цялостна методология и перспектива за кинообразование, а именно Национална стратегия по кинообразование в Р България, чието реализиране предполага висока степен на координация между образователния и културния сектор, включително организации, изграждащи политики, неправителствени организации, училища и партньори от филмовата и телевизионна практика.

Изследователският подход на докторант Ралица Асенова е проучвателно-аналитичен, критичен и търсещ, предлагащ и защитаващ убедително идеи, на места носталгичен, но открито хуманистичен – в търсене на подходящите за динамиката на съвременното ни общество решения, като отчита тази динамика. Тази динамика се усеща и в самия текст на дисертацията – на места той е силно аналитичен, прекъсващ с представяне на тези от проведени разговори и интервюта и отново аналитико-синтетичен, обобщаващ и отварящ нови въпроси.

Изследователският инструментариум – аргументация на актуалността на изследвания проблем, обхват и обект на изследването, теза, цели, задачи, методи и изследователски въпроси – е дефиниран точно и недвусмислено. Текстът на дисертацията е научен, с доказателство за авторство и коректно цитиране на използваните източници.

Заклучение

Представеният от Ралица Асенова дисертационен труд е значимо по своята същност изследване с приносен характер за връщане към и съвременно развитие на кинообразование (кинопедагогиката) като теория, обоснован педагогически подход и реална практика, част от които е и самият докторант. В този смисъл дисертационното изследване е собствен преживян опит, но и действие за бъдещето. Има характеристика на научно проучване с ясно дефиниран изследователски инструментариум и съдържа конкретни идеи за педагогическата практика. При разработването му докторантът е показал умения за подбор на актуален изследователски проблем и прилагане на качествен подход на изследване.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Ралица Цветомирова Асенова ОНС „доктор“, професионално направление 8.4.Театрално и филмово изкуство.

11.10.2022 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Ваня Божилова)